

Päätös vaatimukseen luonnonsuojelulain 126 §:n mukaisen pakkokeinon käyttämisestä

1 Vireillepanija

Suomen luonnonsuojeluliitto Pohjois-Karjalan piiri ry

2 Toiminnanharjoittaja

Metsähallitus Metsätalous Oy

3 Asian käsittely

3.1 Vireillepanon vireilletulo ja sisältö

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry (jatkossa vireillepanija tai yhdistys) on 25.2.2026 jättänyt Lupa- ja valvontavirastolle vaatimuksen kieltää hakkuut, jotka on ilmoitettu metsänkäyttöilmoituksissa 1-2025-110101 ja 1-2024-4797 kiinteistöille 90-891-1-6 Valkeisnevan-Polvijoensuon luonnonsuojelualue ja 90-418-4-79 Polvijärvi, lainvastaisina. Kyse on Heinäveden kunnassa valtion maalla sijaitsevasta kohteesta.

Vireillepanija katsoo, että ilmoitettu hakkuu on ennallistamisasetuksen (2024/1991) 4 artiklan, luettuna yhdessä varovaisuusperiaatteen kanssa, vastainen. Vaatimuksen perusteluina on todettu vireillepanossa muun ohella seuraavaa.

Kiinteistöiltä 90-891-1-6 ja 90-418-4-79 on kartoitustietoa Natura-luontotyypistä Boreaaliset luonnonmetsät.

Vireillepanija katsoo, että metsänkäyttöilmoituksen kohteena olevat hakkuut ovat ennallistamisasetuksen 4 artiklan 1, 8, ja 17 kohtien sekä 14 artiklan vastaisia. Vireillepanija toteaa muun muassa, että ennallistettavaa ala ei saa valita vapaasti ja edellä mainituista artikloista johtuu, että boreaalista luonnonmetsää sisältävää kohdetta ei ole mahdollista hakata hakkuuilmoitukseen pohjautuen rikkomatta ennallistamisasetuksen velvoitteita tilanteessa, jossa tarkoitettuja Natura-luontotyyppisiä ei ole luokiteltu tilan osalta tai ennallistettavia alueita ei ole määritetty parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon ja tuoreimpaan tieteelliseen näyttöön perustuen. Vireillepanijan mukaan ei ole osoitettu, etteikö nyt hakkuuilmoituksen alaisina oleviin boreaalisiin luonnonmetsiin sisälly alueita, jotka on ennallistamisasetuksen mukaan ennallistettava. Yhdessä kansainvälisoikeudellisen, unionioikeudellisen ja kansallisen oikeuden mukaisen varovaisuusperiaatteen kanssa luettuna ei voi olla niin, että mahdollisesti unioniasetustasoisten velvoitteiden kohteena olevat kohteet hävitetään hakkaamalla ennen kun on selvitetty, tuleeko ne ennallistaa tilanteessa, jossa tilannetta keskeisesti ohjaavaa asiakirjaa, kansallista ennallistamissuunnitelmaa ei ole vielä hyväksytty ja jossa joka tapauksessa on niin, että 90 % luontotyypistä tulee ennallistaa. Merkittävän heikentämisen kieltö koskee sekä hyvässä tilassa olevaa luontotyyppiesiintymää että sellaista esiintymää, joka ei vielä ole ennallistamistoimenpiteiden kohteena ja joka ei ole hyvässä tilassa.

Lisäksi vireillepanija katsoo, että metsänkäyttöilmoitukset ovat ennallistamisasetuksen 4 artiklan 11 ja 12 kohtien vastaisia eivätkä saman artiklan 14 ja 15 kohtien poikkeukset vaatimuksista sovellu tapaukseen. Vireillepanija katsoo, ettei ole selvitetty, missä tilassa vireillepanon mukainen Natura-luontotyyppiesiintymä on. Heikentämättömyysvelvoitetta ei ole mahdollista täyttää, mikäli vireillepanon alaisella hakkuuilmoituksella saadaan hävittää tai heikentää luontotyyppiesiintymää selvittämättä, mikä sen tila on. Mikäli sen tila on hyvä, esiintymää ei saa heikentää. Mikäli esiintymän tila on hyvää huonompi, tulee selvittää, kuuluuko esiintymä asetuksen 4 artiklan 8 kohdan mukaisesti välittömästi ennallistettaviin kohteisiin. Preambulan 37 mukaan myöskään tällaista hyvää huonommassa tilassa olevaa esiintymää ei tule heikentää, jotta ei vaikeuteta tulevia ennallistamistoimenpiteitä. Luonnonsuojeluviranomaisen tulee estää ennallistamisasetuksen vastaisten hakkuiden toteuttaminen, jotka muodostuvat samalla luonnonsuojelulain 128 §:n mukaiseksi luonnon tuhoutumiseksi ja luonnonarvojen heikentymiseksi, joka ei ole merkitykseltään vähäinen. Vireillepanija katsoo myös, että kun kyse on ennallistamisasetuksen tarkoittamasta Natura-alueiden ulkopuolisesta Natura-luontotyyppiesiintymän alueesta ja asetuksen 4 artiklan 14 ja 15 kohdissa sekä 6 ja 7 artikloissa on lueteltu poikkeukset heikentämättömyysvelvoitteesta, tätä luetteloa on arvioitava tyhjentävänä. Vireillepanija katsoo, että vireillepanon alaisessa hakkuuilmoituksessa ei ole kyse mistään luettelon tilanteesta, eikä näin ole väitettykään. Heikentämättömyysvelvoite koskee siis hakkuuilmoituksen kohdetta.

Vireillepanija katsoo, että metsänkäyttöilmoitusten kohteena olevat hakkuut ovat varovaisuusperiaatteen vastaisia, sillä ”Selvitysten vielä uupuessa siitä, mitkä Natura-luontotyyppien alueet valitaan ensin ennallistettaviksi ja mitkä alueet ovat hyvässä tilassa olevia luontotyyppiesiintymiä, on varovaisuusperiaatteen mukaista olla sallimatta toimintaa, joka todennäköisesti muodostuisi luonnonsuojelulain ja EU-luonnonsuojeluelvoitteiden vastaiseksi heikentämättömyysvelvoitteen, sopivien alueiden tieteelliseen tietoon pohjautuvan valitsemisen tai ennallistamisasetuksen tavoitteiden saavuttamisen vaarantamisen kautta.”

Tämän lisäksi vireillepanossa todetaan, että Lupa- ja valvontavirastolla on velvollisuus valvoa luonnonsuojelulain ja vireillepanossa esiin nostetun unionioikeuden toteutumista.

Vireillepanon liitteenä Lupa- ja valvontavirastolle on toimitettu raportti maastokäynnistä 25.9.2020 sekä taulukko lajihavainnoista alueella. Raportissa on todettu muun ohella seuraavaa:

”Metsänkäyttöilmoituksen 1-2025-110101 harvennushakkuukuvioilla 174.0 ja 180.0 on mäntyvaltaisia, osin hyvin kivikkoisia kuivahkoja kangasmetsiä, joiden puusto on uudistusien saavuttanutta. Valtaosalla alueesta ei ole tehty teollisia harvennushakkuuta, ja puuston tilajakauma on säilynyt vanhoista poimintahakkuista huolimatta satunnaisena.

Alueen metsien kehitykseen metsäpaloilla on ollut suuri vaikutus. Palojatkumosta kertoo myös suuri määrä palaneesta puusta riippuvaista uhanalaista ja silmälläpidettävää lajistoa, mm. ryväsjäkälä *Hertelidea botryosa*, VU ja kastanjansuomujäkälä *Carbonicola myrmecina*, RT. Laajalti erirakenteisissa metsissä on paitsi erikorkuisia palokantoja, myös etelässä hyvin harvinaiseksi käyneitä aihkimäntyjä ja järeitä mäntymaapuita.

Hakkuiden uhkaamilla kuvioilla 174.0 ja 180.0 on osalla alueesta laatuluokaltaan kohtalaista boreaalista luonnonmetsää.

Valkeisnevan suojelualueita ympäröivillä kivennäismailla on tehty merkittävä määrä uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien havaintoja.”

”Metsänkäyttöilmoituksen 1-2024-4797 kuvio 114 on mahdollisesti, kaukokartoitusaineistojen perusteella, puustoista suota. Kohde on maastokartan ja ilmakuvan mukaan ojittamatonta, luonnontilaista puustoista suota. Tien varressa kasvaa vahvempaa puustoa.”

3.2 Toiminnanharjoittajan kuuleminen

Vireillepanon kohteena on Metsähallitus Metsätalous Oy:n (jatkossa myös toiminnanharjoittaja tai MH MT Oy) jättämät metsänkäyttöilmoitukset, jotka kohdistuvat valtion omistamille kiinteistöille. Lupa- ja valvontavirasto on varannut Metsähallitus Metsätalous Oy:lle tilaisuuden lausua vireillepanosta hallintolain (434/2003) 34 §:n mukaisesti.

Metsähallitus Metsätalous Oy lausui 23.3.2026 päivätyssä vastauksessaan muun ohella seuraavaa.

Toiminnanharjoittajan vastauksen mukaan vaikka ennallistamisasetus itsessään on voimassa, tulee asetuksen toimeenpanoa varten laatia kansallinen ennallistamissuunnitelma, jossa muun muassa määritetään keinot asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomella on elokuuhun 2026 asti aikaa valmistella oma ennallistamissuunnitelmansa esitettäväksi EU-komissiolle. Toiminnanharjoittajan mukaan heikentämättömyysvelvoite tulee voimaan, kun jäsenvaltion ennallistamissuunnitelma on valmistunut. Toiminnanharjoittaja katsoo, että väite ennallistamisasetuksen vastaisuudesta on ennenaikainen ja vaatimus hakkuiden kieltämisestä perusteeton.

Toiminnanharjoittaja toteaa, ettei yksittäinen metsänkäyttöilmoitus edes teoriassa voi merkitä luonnonsuojelulain 7 §:ssä tarkoitettua biologisen monimuotoisuuden merkittävää vähenemistä tai häviön uhkaa. Varovaisuusperiaatteen soveltaminen edellyttää konkreettista ja tapauskohtaista arviota nimenomaan merkittävän ja laadullisesti vakavan uhan olemassaolosta. Toiminnanharjoittajan mukaan nyt kysymyksessä olevat metsänkäyttöilmoitukset koskevat yksilöityjä ja rajattuja toimenpiteitä, joilla ei ole sellaisia ainutlaatuisia uhanalaisten lajien esiintymiä tai muutoinkaan yksittäisiä lajiesiintymiä, joiden perusteella voitaisiin arvioida kyseessä olevan luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhka. Toiminnanharjoittaja toteaa muun muassa myös, että varovaisuusperiaate ei oikeuta siirtämään tai estämään tavanomaista metsänkäyttöä ilman konkreettista, kohdekohtaista ja objektiivisesti perusteltua riskiarviota. MH MT Oy on kartoittanut ja huomioinut luontokohteita sekä monimuotoisuudelle arvokkaita rakennepiirteitä ja lajistoa alueella, johon metsänkäyttöilmoitus kohdistuu. Toiminnanharjoittaja katsoo, että varovaisuusperiaate on huomioitu metsänkäyttöilmoitukseen kuuluvien toimenpiteiden suunnittelussa asianmukaisesti ja suunnitellut hakkuut eivät ole varovaisuusperiaatteen vastaisia.

Toiminnanharjoittaja nostaa vastauksessaan esiin myös viranomaisen harkintavaltaa ohjaavan suhteellisuusperiaatteen ja katsoo, että hakkuiden kieltäminen ennen kansallisen ennallistamissuunnitelman voimassa olemista, olisi kyseisen periaatteen vastaista. MH MT Oy katsoo, että väitteet varovaisuusperiaatteen ja ennalta varautumisen periaatteen vastaisuudesta ovat perusteettomia.

Vastauksessa todetaan, että LSL 128 §:n mukainen erityinen vireillepano-oikeus on tarkoitettu luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten vastaisten toimenpiteiden kieltämiseen. Näin ollen pykälän sanamuoto jättää tulkinnanvaraiseksi sen, voiko ko. pykälä ylipäätään tulla sovellettavaksi SLL:n LVV:lle lähettämään asiakirjaan.

MH MT Oy toteaa vastauksessaan, että kohteet eivät sijoitu Natura 2000 -verkoston alueelle. Metsänkäyttöilmoituksen 1-2025-110101 kuvioilla 174 ja 180 on tehty valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisia kriteerejä vasten eivätkä kuviot täytä kriteerejä. Metsänkäyttöilmoituksen 1-2024-4794 kuvion 114 suunnitelma on päivitettävänä. MH MT Oy on tehnyt alueelle lajistonselvityksen vuonna 2022 eikä sen tiedossa ole ollut vireillepanon liitteenä olleita, vuodelle 2020 päivättyjä havaintotietoja, joita ei ole talletettu lajitietojärjestelmään. Toiminnanharjoittaja on tarkistanut kuvioiden 174 ja 180 suunnitelmat vireillepanon liitteenä toimitettujen lajitietojen osalta. Vastauksen mukaan ”Kohteella esiintyvä Punaisen kirjan lajisto on varsin yleistä eriklaisissa talousmetsissäkin yleensä vanhoilla keloutuneilla tai palaneilla kannoilla esiintyvää jäkälälajistoa (ryväsjäkälä, hongantorvijäkälä, palosuomujäkälä, kastanjansuomujäkälä). Takkuhankajäkälä on merkittävä laji ja sen esiintymät on rajattu käsittelyn ulkopuolelle. Harvennushakkuussa lähtökohtaisesti riittävä toimenpide on lajien kasvualustana toimivien vanhojen kantojen kiertäminen hakkuussa. Lisätoimenpiteenä säästöpuustoa keskitetään lajihavaintojen yhteyteen. Hakkuukuvioiden ympäristössä useita rakenteeltaan ja lajistoltaan merkittävämpiä kuvioita on rajattu luontokohteiksi tai lajiesiintymiksi. Nämä alueet turvaavat myös hakkuukuvioilla esiintyville lajeille tärkeiden rakennepiirteiden jatkumoa. Takkuhankajäkälä on merkittävä uhanalainen laji, jolla on ko. alueella varsin vahva esiintymä (lajia havaittu useilla kuvioilla ja esiintyy todennäköisesti myös suojelualueen reunametsissä). Takkuhankajäkälän esiintymät on rajattu luontokohteiksi tai lajiesiintymiksi.” Vastauksen mukaan ryväsjäkälää ja hongantorvijäkälää esiintyy Järvi-Suomessa tehdyn selvityksen mukaan noin 30 %:lla satunnaisesti valituista talousmetsäkuvioista eikä ko. lajit ole hyviä luontoarvojen indikaattoreita.

Vastauksen mukaan lajiesiintymien turvaamiseksi kuvion 174 rajausta on muutettu ja kuviolle on lisätty säästöpuuryhmiä.

3.3 Vireillepanijan kuuleminen toiminnanharjoittajan vastauksesta

Lupa- ja valvontavirasto varasi vireillepanijalle mahdollisuuden lausua toiminnanharjoittajalta asiassa saadusta selvityksestä hallintolain 34 §:n mukaisesti. Vireillepanija lausui 7.4.2026 päivättyssä vastineessaan muun ohella seuraavaa:

Yhdistyksen vastineen mukaan MH MT Oy:n näkemys siitä, että vireillepano on ennenaikainen ja perusteeton, ei saa tukea ennallistamisasetuksesta tai sen tulkintaa koskevasta komission ohjeistuksesta. Vastineen kohdassa

'Heikentämättömyysvelvoitteesta' todetaan, että ennallistamisasetus on tullut voimaan 18.8.2024. Milloin asetuksessa ei ole annettu sen velvoitteille muuta voimaantulohetkeä, on sanamuodon mukaisen laintulkinnan mukaan lähdettävä siitä olettamasta, että lain velvoitteet ovat tulleet voimaan 18.8.2024.

Vireillepanijan vastineessa todetaan muun muassa, että kumpikin asetuksen kohta (*ennallistamisasetuksen 4 artiklan 11 ja 12*) muodostaa heikentämättömyysvelvoitteen (non-deterioration clause), jonka ajallinen soveltaminen alkaa eri ajankohdasta. Koska 4(11) kohdassa ei ole erikseen aikamäärettä, milloin sen ajallinen soveltaminen on alkanut, on sen katsottava alkaneen silloin kun asetus on tullut voimaan. Kohta 4(11) koskee komission ohjeen mukaan niitä alueita, jotka eivät ole olleet hyvässä tilassa kun ennallistamisasetus on tullut voimaan 18.8.2024, kun taas kohta 4(12) koskee niitä alueita, jotka ovat olleet hyvässä tilassa ennen kuin ennallistamisasetus on tullut voimaan. Kohdan 4(12) voidaan katsoa tulevan voimaan kun kansalliset ennallistamissuunnitelmat on julkaistava, eli kahden vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta elokuussa 2026.

Yhdistys toteaa vastineessa, että Suomi toimitti komissiolle raportin luontodirektiivin luontotyyppien tilasta ja niiden kehityksestä vuosilta 2019-2024 12.9.2025. Boreaalisen luonnonmetsän osalta kokonaisarvio oli luokituksen heikoin (U2, epäsuotuisa, huono) ja sen kehityssuunta on heikkenevä (-). Boreaalisen luonnonmetsän pinta-ala on myös epäsuotuisa, huono sekä heikkenevä (U2-) ja rakenne ja toiminta epäsuotuisa, riittämätön sekä heikkenevä (U1-). Tulevaisuus on luokitettu epäsuotuisaksi ja huonoksi (U2). Näissä oloissa on katsottava, että nyt puheena olevat alueet ovat asetuksen 4(11) tarkoittamia ei hyvässä tilassa olevia alueita, jollei Metsähallitus osoita nyt metsänkäyttöilmoituksen alaisten alueiden olevan hyvässä tilassa. Tällöin heikentämättömyysvelvoite tulisi näiden alueiden osalta voimaan elokuussa 2026. Tässäkin tapauksessa vireillepanijat katsovat, että ennallistamisasetuksen muut velvoitteet luettuna yhdessä varovaisuusperiaatteen kanssa estävät metsänkäyttöilmoituksen mukaiset hakkuut.

Kohdassa 'Varovaisuusperiaate ja ennallistamisasetuksen muut velvoitteet' vireillepanija toteaa vastineessaan muun muassa, että 4 artiklan 12 kohdan estämättä ja sen sanamuodon vuoksi on mahdollista, että metsänkäyttöilmoituksessa ilmoitettuja hakkuita ei voida toteuttaa ennallistamisasetuksesta johtuvien muiden velvoitteiden vuoksi. Kyseinen kohta asettaa viimeisen mahdollisen ajankohdan toimenpiteiden käyttöönotolle, joilla merkittävä heikentyminen hyvässä tilassa oleville liitteen I luontotyyppiäsiintymillä on tarkoitus estää. Vastineessa viitataan myös kyseisen artiklan 1, 8 ja 17 kohtiin sekä artiklaan 14. Vireillepanijat huomauttavat, että luontotyyppiraportoinnin mukaan luontotyyppi boreaalinen luonnonmetsä on luokituksen heikoimmassa luokassa ja on edelleen heikkenevä, ja sen pinta ala on myös luokituksen heikoimmassa luokassa ja on edelleen heikkenevä. Näissä oloissa on lähdettävä siitä, että ennallistamisasetuksen 4(8) ja 14 artikla edellyttävät varovaisuusperiaatteen kanssa luettuina, että MH MT Oy, joka vastauksessaan vetoaa siihen, että se toimii kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluryhmissä, ei käytä tätä asemaansa väärin ja toteuta hakkuita ajankohtana, jolloin sille itselleenkin on vielä epäselvää, mitä alueita tulee ennallistettavien alueiden piiriin. Joka tapauksessa on 90 % todennäköisyys, että metsänkäyttöilmoituksen alaiset alueet tulevat ennallistettaviksi asetuksen velvoitteiden

täyttämiseksi. Ei voida myöskään ajatella, että heikossa tilassa olevia luontotyyppialueita voisi entisestään heikentää ennen kuin ne on ennallistettava. Tässä tapauksessa boreaalisen luonnonmetsän ennallistamisvelvoitteet sekä heikentämättömyysvelvoite menettäisivät kokonaan merkityksensä, kun luontotyyppi on kokonaisuutena arvioiden epäsuotuisassa, huonossa ja heikkenevässä tilassa. Tämä ei myöskään vastaa ennallistamisasetuksen tarkoitusta.

Yhdistys toteaa vastineen kohdassa 'Varovaisuusperiaatteen sisällöstä', ettei MH MT Oy:n kyseenalaistava näkemys varovaisuusperiaatteen soveltumisesta käsillä olevaan tilanteeseen saa tukea soveltamiskäytännöstä. Vireillepanija nostaa esiin esimerkkinä tapauksen KHO 2019:166.

Vireillepanija nostaa vastineessa esille sen, että kansalliset vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteerit ovat eri asia kuin unionin oikeudessa luontodirektiivin antamisesta lähtien vakiintunut boreaalisen luonnonmetsän käsite. Vastineessa todetaan, ettei MH MT Oy:n omilla kriteereillä ole merkitystä asiassa, jossa kyse on erityisestä, EU-oikeudesta saavasta luontotyyppistä. Vireillepanija kyseenalaistaa toiminnanharjoittajan näkemyksen siitä, että boreaalisen luontotyyppin määritelmä olisi eri Natura-verkoston sisällä ja ulkopuolella.

Yhdistys toteaa vastineessaan, että viranomaisten harkintavaltaa ohjaaviin oikeusperiaatteisiin kuuluu suhteellisuusperiaate. Vireillepanija nostaa esiin mm. MH MT Oy:n erikoisen aseman hallinnon asiakkaana sen osallistuessa kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluun sekä huomauttaa, että ennallistamisasetus on annettu siitä syystä, ettei lievemmillä keinoilla ole päästy luonnon monimuotoisuuden turvaamisen tavoitteisiin unionin alueella.

Lopuksi yhdistys toteaa, että se ei vaadi MH MT Oy:tä lopettamaan hakkuutoimintaansa. Se vaatii, että MH MT Oy noudattaa voimassa olevaa lakia täysimääräisesti, myös siinä tapauksessa, että se edellyttää pidättäytymään joistakin hakkuista ja selvittämään metsänkäyttöilmoituksen käsittävän alueen luontoarvot lain vaatimusten mukaisesti. Lupa- ja valvontavirastoa vireillepanija vaatii selvittämään, onko metsänkäyttöilmoitusten kattamat alueet lain puitteissa käsiteltävissä ilmoituksissa tarkoitetuilla tavoilla siten ettei unionioikeudellisia velvoitteita rikota vai ei.

3.4 Vireillepanon kohteena olevien metsänkäyttöilmoitusten aiempi käsittely

Metsänkäyttöilmoitus 1-2024-4797 on tullut tiedoksi Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen 15.1.2024. Ilmoitukseen on annettu vastaus 16.1.2024 (POKELY/40/2024), jossa on todettu muun ohella seuraavasti. "LajiGis-tietojärjestelmän mukaan hakkuukuvioilta 181.0 ja 181.1 sekä niiden läheisyydestä on useita havaintoja uhanalaisista jäkälistä: hongantorvijäkälä (VU), ryväsjäkälä (VU), takkukahankajäkälä (VU), palosuomujäkälä (NT) ja kastanjasuomujäkälä (NT). Näiden lajien kasvupaikkojen säilyminen on tärkeää luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta ja siten nämä lajit olisi hyvä ottaa huomioon alueen metsänkätöissä, mm. säästämällä kaikki alueella olevat lajien kasvupaikaksi sopivat lahopuut ja kannot ja huolehtimalla lahopuujatkumosta. Suositeltavaa olisi rajata havaitut kasvupaikat metsänkäsittelyn ulkopuolelle."

Metsänkäyttöilmoitus 1-2025-110101 on tullut tiedoksi Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen 24.10.2025. Ilmoitukseen on annettu vastaus 10.11.2025 (POKELY/9/2025), jossa on todettu muun ohella, että kuvion 174.0 alueelta on tehty havaintoja jäkälistä hongantorvijäkälä (VU), ryväsjäkälä (VU), takkuhankajäkälä (VU), palosuomujäkälä (NT) ja kastanjasuomujäkälä (NT). Vastauksessa on todettu, että lajistokeskittymää on pidettävä niin merkittävänä, että se tulisi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan rajata kokonaisuudessaan metsänhoidon ulkopuolelle. Kuvion 180.0 osalta ELY-keskus on suositellut vastauksessaan riittävän laajan koskemattoman suojavyöhykkeen jättämistä suojelualueen rajan tuntumaan ja hakkuiden toteuttamista lintujen pesimisajan (15.4.-31.7.) ulkopuolella.

4 Lupa- ja valvontaviraston ratkaisu

Lupa- ja valvontavirasto ei rajoita metsänkäyttöilmoituksissa 1-2025-110101 ja 1-2024-4797 ilmoitettuja hakkuita luonnonsuojelulain 126 §:n mukaisesti.

5 Perustelut

5.1 Sovellettavat oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023, LSL) 7 §:n mukaan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa.

Luonnonsuojelulain 9 §:n 2 momentin mukaan Lupa- ja valvontavirasto edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja kestäväää käyttöä sekä maiseman suojelua, vastaa tässä laissa sille säädettyistä viranomaistehtävistä, valvoo tämän lain säännösten noudattamista ja käyttää luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa sekä tukee mahdollisuuksien mukaan kunnan toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Luonnonsuojelulain pakkokeinoja koskevan 126 §:n 1 momentissa säädetään, että jos joku lyö laimin luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamisen tai ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, Lupa- ja valvontavirasto voi kieltää asianomaista jatkamasta tai toistamasta tekoa tai laiminlyöntiä ja sakon tai keskeyttämisen uhalla velvoittaa hänet määräajassa poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai korjaamaan laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Lupa- ja valvontaviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä.

Luonnonsuojelulain 128 §:ssä säädetään erityisestä vireillepano-oikeudesta. Lainkohdan 1 momentin mukaan haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 126 §:ssä tarkoitettu asia vireille Lupa- ja valvontavirastossa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen, tai käynnistää luontovahingon korjaaminen. Sama oikeus on 134 §:n 4 momentissa tarkoitettulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla. Lainkohdan 2 momentin mukaan erityisen vireillepanon mukainen asia on ratkaistava kiireellisenä.

Luonnonsuojelulain 134 §:n 4 momentin mukaan valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta, velvollisuutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta, tukea, avustusta tai vapaaehtoisen hyvittämisen korvaavuutta koskevasta päätöksestä valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla ja toiminta-alueellaan sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen.

5.2 Vireillepanijan vireillepano-oikeuteen liittyvät näkökohdat

Luonnonsuojelulain 128 §:n mukaan oikeus erityiseen vireillepanoon on 134 §:n 4 momentissa tarkoitetulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan. Lupa- ja valvontavirastolla on ollut asiaa ratkaistessaan käytössä Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry:n säännöt. Sääntöjen kohdassa 1§ päätetään piirin toiminta-alueesta, joka on Pohjois-Karjala. Piirin tarkoituksena on kohdan 2§ mukaan ”luonnon- ja ympäristönsuojelun edistäminen sekä tätä tarkoituspäätä ajavien yhteisöjen ja kansalaisten kokoaminen”. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että vireillepanijalla on tällä perusteella oikeus jättää luonnonsuojelulain 128 §:n mukainen vireillepano.

Vireillepanija on esittänyt lisäksi katsovansa, että sillä on myös ennallistamisasetuksen ja Århusin yleissopimuksen pohjalta vireillepano-oikeus asiassa. Vireillepanossa on tältä osin lausuttu muun ohella, että ”vireillepano-oikeutta on tulkittava perusoikeusmyönteisesti. Luonnonsuojeluviranomaisena Lupa- ja valvontavirasto edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja käyttää luonnonsuojelun yleisen edun puhevaltaa. Ennallistamisasetus on osa unionioikeudellista luonnonsuojelulainsäädäntöä. Sen on siten katsottava kuuluvan luonnonsuojelulaissa viitattujen luonnon tuhoutumisen ja luonnonarvojen heikentymisen, joka ei ole vähäinen estämisen sisällölliseen kehikkoon. Ennallistamisasetuksessa on kodifioitu osaltaan, mitä arvokkaalla luonnolla tarkoitetaan unionioikeudellisessa merkityksessä.”

Lupa- ja valvontavirasto toteaa tältä osin, että ennallistamisasetuksessa ei säädetä asetuksen noudattamista koskevan asian vireillepano-oikeudesta kansallisessa viranomaisessa, eikä Lupa- ja valvontavirastolle ole säädetty toimivaltaa suoraan asetuksen valvontaan ja sen perusteella tehtävien vireillepanojen käsittelyyn. Sama koskee Århusin sopimusta. Haittaa kärsivien henkilöiden ja laissa määriteltyjen rekisteröityjen yhteisöjen vireillepano-oikeutta koskeva sääntely sisältyy kyseessä olevan valvottavan toiminnon osalta luonnonsuojelulakiin. Tämä oikeus on kytketty vireillepanon kohteena olevan asian luonnonsuojelulain vastaisuuteen sekä siihen, että vireillepanon tarkoituksena tulee olla estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen.

5.3 Vireillepanon tutkimiseen liittyvät näkökohdat

Luonnonsuojelulain 128 §:n mukaisen, luonnonsuojelulain 126 §:ssä tarkoitetun asian vireille saattamisen (vireillepanon) edellytyksenä on, että vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen. Luonnonsuojelulain 126 §:n mukaan pakkokeinojen käytön edellytyksenä on, että joku on ryhtynyt tai on ryhtymässä luonnonsuojelulain vastaiseen toimintaan.

Metsähallitus on antamassaan vastauksessa esittänyt luonnonsuojelulain 128 §:n soveltamisalan osalta pykälän sanamuodon jättävän kyseenalaiseksi sen, voiko luonnonsuojelulain 128 § tulla sovellettavaksi yhdistyksen Lupa- ja valvontavirastolle jättämään asiakirjaan.

Luonnonsuojelulain mukaisen erityisen vireillepano-oikeuden edellytykseksi on säädetty itse vireillepanon jättäjän kelpoisuuteen liittyvien vaatimusten lisäksi, että jätetyn vireillepanon tarkoitus on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että lainkohtaa ja sen käsitteellistä ulottuvuutta ei ole avattu lainvalmisteluaineistossa yksityiskohtaisesti. On kuitenkin pidettävä perusteltuna, että vireillepanon kohdistuessa toimintaan, jonka toteuttamisesta uhkaa seurata konkreettisia muutoksia luonnonsuojelulain sääntelemille tai soveltamisalaan kuuluville luonnonarvoille, joiden merkitystä ei kohdealueella voida lähtökohtaisesti pitää vähäisinä, Lupa- ja valvontavirasto arvioi esitettyjen toimintojen luonnonsuojelulainmukaisuuden.

Lupa- ja valvontavirasto on näin ollen tässä tapauksessa tutkinut vireillepanon ja antanut siihen asiaratkaisun.

5.4 Ennallistamisasetukseen liittyvät näkökohdat

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1991, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2024, luonnon ennallistamisesta ja asetuksen (EU) 2022/869 muuttamisesta (ennallistamisasetus) tarkoituksena on parantaa luonnon tilaa laajasti eri ympäristöissä sekä suojelualueilla että niiden ulkopuolella. Asetuksessa säädetään niin kutsutusta ”heikentämättömyysveloitteesta”, jonka mukaan jäsenvaltioiden on pyrittävä ottamaan käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla pyritään estämään merkittävä heikentyminen ennallistamisasetuksen liitteessä I lueteltujen luontotyyppien esiintymillä, joiden tila on hyvä tai jotka ovat tarpeellisia asetuksen 4 artiklan 17 kohdassa säädettyjen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi.

Ennallistamisasetuksen veloitteet kohdistuvat jäsenvaltioihin, eikä sillä ole kansalaisiin tai yrityksiin kohdistuvia välittömiä oikeusvaikutuksia. Asetuksen täytäntöönpanon keinot on jätetty jäsenvaltioiden päätettäväksi, ja ne täytyy ilmoittaa komissiolle kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa. Asetuksessa määrätyt seuranta- ja raportointiveloitteet ovat kaikille jäsenmaille yhtenevät, mutta säädettyjen tavoitteiden saavuttamisen keinot ovat jäsenvaltioiden itsensä valittavissa.

Suomessa on käynnissä asetuksen kansallisen toimeenpanon osalta lainsäädäntöhanke (asianumero VN/13123/2025, hankenumero YM022:00/2025), jonka toimikausi on asetettu ajalle 16.6.2025 – 31.8.2027. Hankkeen tavoitteena on laatia heikentämättömyysveloitteen soveltamista koskeva hallituksen esitys ja tukea ennallistamissuunnitelman valmistelua ja vahvistaa sen toimeenpanoa tunnistamalla suunnitelman toimeenpanoon liittyvää lainsäädäntöä ja sen mahdollisia muutostarpeita. Työryhmä laatii hallituksen esityksen ennallistamisasetuksen mukaisen hyvän tilan heikentämättömyysveloitteen sekä sen joustavan soveltamisen toimeenpanosta. Lisäksi esitys sisältää ehdotukset heikentämättömyysveloitteeseen liittyvästä seurannasta ja raportoinnista. Kansallista ennallistamissuunnitelmaa puolestaan valmistellaan lainsäädäntöhankkeessa VN/25123/2024, hankenumero YM055:00/2024,

jonka tavoitteena on ennallistamisasetuksen mukaisen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatiminen Euroopan komissiolle 1.9.2026 mennessä.

Huomioiden ennallistamisasetuksen yksinomaan jäsenvaltioiden velvoittamiseen rajoittuvat lähtökohdat ja asetuksen kansallisen täytäntöönpanon keskeneräisyyden Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei sillä ole toimivaltaa arvioida vireillepanon tarkoittamaa toimintaa ja sen vaikutuksia suoraan ennallistamisasetuksen perusteella. Näin ollen Lupa- ja valvontavirasto on vireillepanoasiaa käsitellessään arvioinut vireillepanon kohteena olevan toiminnan lainmukaisuutta luonnonsuojelulain 128 §:n mukaisesti 126 §:n mukaisena hallintopakkoasiana, jossa vireillepanon tarkoittamien toimenpiteiden rajoittamisen ja velvoitteiden määräämisen edellytyksenä on se, että joku toimii tai aikoo toimia luonnonsuojelulaissa säädetyn vastaisesti.

5.5 Varovaisuusperiaatteeseen liittyvät näkökohdat

Vireillepanon mukaan metsänkäyttöilmoitusten kohteena olevat hakkuut ovat varovaisuusperiaatteen vastaisia. ”Varovaisuusperiaate, josta käytetään myös käsitettä ennalta varautumisen periaate, on sekä kansainvälisesti että Euroopan unionin oikeudessa vakiintunut ympäristöoikeuden periaate. Se edellyttää puuttumista epävarmihin ympäristöön kohdistuviin uhkiin, vaikka varmaa tieteellistä näyttöä haittojen syntymisestä tai niiden vakavuudesta ei vielä olisi. Tiedollinen epävarmuus ei saa olla syy ennakoivista suojelutoimenpiteistä pidättäytymiselle. Varovaisuusperiaate on osa voimassa olevaa oikeutta ja vaikuttaa voimassa olevan lain nojalla tehtäviin viranomaispäätöksiin ja oikeuskäytäntöön.”

Luonnonsuojelulain 7 §:n mukaan lain mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa.

Luonnonsuojelulain esitöissä (HE 76/2022 vp) todetaan muun ohella, että varovaisuusperiaate on jo osa voimassa olevaa oikeutta. Periaatetta sovelletaan vakiintuneesti luonnonsuojeluoikeudellisessa päätöksenteossa, sekä EU-oikeuden että kansallisen oikeuden tasolla. Varovaisuusperiaate ei sellaisenaan muodostaisi esimerkiksi luvan myöntämiseen liittyvää estettä, vaan ohjaisi muun yksityiskohtaisemman sääntelyn tulkintaa niissä monimuotoisuutta merkittäväällä tavalla uhkaavissa tilanteissa, joissa päätöksentekoon vaadittava tieto on huomattavan epävarmaa tai puutteellista. Se ei siten toisi päätöksentekoon uutta kriteeriä, vaan korostaisi kokonaisharkintaa ja vaikutusten arvioinnissa noudettavaa huolellisuutta.

Ympäristövaliokunnan mietinnössä (YmVM 17/2022 vp) todetaan muun ohella, että valiokunta on muuttanut varovaisuusperiaatetta koskevaa säännöstä selkeämmäksi, sillä hallituksen esityksen muotoilussa jäi epäselväksi, mihin siinä tarkoitettuilla toimenpiteillä viitataan. Muutokset selventävät samalla säännöksen merkitystä yleisenä periaatteena, johon on tarpeen kiinnittää huomiota, mutta joka ei ole aineellisoikeudellinen säännös.

Varovaisuusperiaatteen tarkoituksena on ohjata lain tulkintaa sellaisissa tilanteissa, joissa tieteellistä epävarmuutta toiminnan haitallisista vaikutuksista ei voida kokonaan poissulkea. Edellä lausuttu huomioiden ei lainsäätäjän tarkoituksena ole ollut muodostaa

luonnonsuojelulain mukaisesta varovaisuusperiaatteesta sellaista aineellisoikeudellista säännöstä, joka itsessään muodostuisi esimerkiksi luvan myöntämisen esteeksi. Varovaisuusperiaate ohjaisi tässä tilanteessa viranomaisen toimintaa siten, että toiminnan luonnonsuojelulain vastaisuudesta pitäisi olla jonkinlaista tieteellistä epävarmuutta, jonka ilmaantuessa valvontaviranomaisen olisi tehtävä oikeudellista harkintaa ja ekologista tulkintaa varovaisuusperiaate huomioiden.

5.6 Johtopäätökset

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on metsänkäyttöilmoitusten käsittelyn yhteydessä ohjeistanut metsänkäyttöilmoitusten tekijää. Metsänkäyttöilmoitusten 1-2025-110101 ja 1-2024-4797 mukaisille hakkuille on selvitetty olevan lailliset edellytykset. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että nyt kyseessä olevissa viranomaisen vastauksissa esille tuotujen seikkojen huomiointi ei ole luonnonsuojelulain mukaan velvoittavaa.

Ennallistamisasetuksen kansallisen täytäntöönpanon keskeneräisyyden vuoksi Lupa- ja valvontavirasto katsoo, ettei sillä ole toimivaltaa arvioida vireillepanon tarkoittamaa toimintaa ja sen vaikutuksia suoraan ennallistamisasetuksen perusteella.

Lainsäätäjän tarkoituksena ei ole ollut muodostaa luonnonsuojelulain mukaisesta varovaisuusperiaatteesta sellaista aineellisoikeudellista säännöstä, josta itsessään muodostuisi esimerkiksi luvan myöntämisen este.

Luonnonsuojeluviranomaisen ei näin ollen tule antaa toimenpiteiden kieltämiseksi tai keskeyttämiseksi LSL 126 §:ssä tarkoitettua määräystä vireillepanon johdosta eikä myöskään viran puolesta.

6 Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 126, 128 ja 134 §
Hallintolaki (434/2003) 34 §

7 Asian käsittelijät ja asiakirjan hyväksyminen

Asian on esitellyt lakimies Laura Mononen ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Jonna Kartano. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

8 Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

9 Käsittelymaksu

Valtioneuvoston asetuksessa Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026 (1177/2025) ei säädetä päätöksen maksullisuudesta. Päätös annetaan näin ollen maksutta.

10 Päätöksestä tiedottaminen

Jakelu (sähköposti)

Suomen luonnonsuojeluliitto Pohjois-Karjalan piiri ry
Lakiasiantimisto Maailma
Metsähallitus Metsätalous Oy

Tiedoksi Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto (sähköpostitse)

Lupa- ja valvontavirasto julkaisee päätöksen luonnonsuojelulain 121 §:n mukaisesti internetsivuillaan.

Liitteet Valitusosoitus

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/50991/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/50991/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mononen Laura 02.06.2026 09:13

Ratkaisija Kartano Jonna 02.06.2026 09:13